

מסורת הש"ס

(א) ר"ה יט, (ב) ע"י תוס' מנחות
סה. ד"ה אלין יומא, (ג) [שבת
מו. וש"נ], (ד) מגילה ה.,
(ה) [ע"ב],

הגהות הב"ח

(ח) גַּם לֵאמֹר יַעֲדוּן מִן
אֲרִימָה דְלֵא לְמַסְפַּד שַׁעֲסֵם
אֲחַת כִּי וְאֲמֹר אִי שְׂמִית לֹא
אֲחִיכֶם אֲמַתּוּ: (ט) שֶׁם כִּיֹּן
דְּמַעֲמֵי לִרְכֵן שַׁמְשֵׁן בִּי
גְּמִלְיָאֵל מְדַבֵּק: (י) רִשָּׁא
דִּיהִי לֹא נִזְרַכָּה כִּי שֶׁן
אֲדִירֵם וְהִאֲרֹשׁוּ חֲסֵי
וְהַשְׁנִי מִלֵּא דִּהְשַׁמָּה כִּי הוּא:
(יא) דִּיהִי רַבָּה אֲמַר כִּי דִּיהִי
(יב) דִּיהִי רַבָּה אֲמַר כִּי דִּיהִי
מוֹטֵל בֵּין שְׁנֵי יַמִּים וְהָא דְלֵא
קֶאֱמֹר דְּאֲסֹר בְּהַסְפַּד
מִשּׁוּם הִדְיוּ יוֹם שְׁלֹפְנֵי
מִשּׁוּם לֵאמֹר מִתְסַר כִּי וְהָא
דְּנֻקֵּט לֹא שְׁלֹפְנֵי: (יג) דִּיהִי
לִימָה מִתְשַׁבֵּי בִּיהִי וְתַמְחֵל:
(יד) דִּיהִי קֶאֱמֹר דְּאֲסֹחֶת בִּיהִי
גִּחָה כִּכְלִי וְהִדֵּאֵם כִּי דִּיהִי
אֲמַר כִּי וְהָא לִקּוּס וְלִיגֹדֹר
מִשּׁוּם קִימָה יִזְבֵּן: (טו) דִּיהִי
הִלַּכְתָּ כִּיִּים חֵיבָה: (טז) דִּיהִי
(יז) תוֹרֵם דִּיהִי לִדְלוּ כִּי
(יח) דִּיהִי גַּמֵּי מִתְרַנֵּי:
(יט) דִּיהִי רַב כִּי וְעוֹד יִלֵּל
דִּקּוּן דִּירִמִּים שְׁלֵמָה פִּסְרוּסִי:
נִתְבַּשְׁלָה: (כ) בִּאֲרִי לִדְיוֹן
דְּנֻטָּו מִיּוֹם טוֹב שִׁלְתָּ כִּי
הֵבֵא אֲחִירִים
אֲסֹרִיִּם מִשּׁוּם:

גליון הש"ס

גמ' כי אמר רבי יוחנן
הלכה כר' יוסי אדלא
להתנעתא. וענין זה פסוק
יג ע"א מנחות לב ע"א
רש"י ד"ה לא נצרכה
דהשתא כי הוה אור שני.
עי' מג"א ס' תקס"ק ס"כ:
תוס' ד"ה לא נצרכה. משום
יום שלפני ר' ניסן. הלשון
מגומגם דהוה עיקר מה שזמן
דיני דהולק משום יום ל'
לדיון שלחמיו דיום כ"ח:

הגהות הגר"א

[א] גמ' (ולא מאחרין)
תא"מ:

רבינו גרשום

ה"ג דאי איקלע מילתא וצטוילע
לשצעה תמניא גופיה אסור דהוה ליה
יומא ⁽¹⁾ דאויפוב חגא דשבויעא.
דאי איקלע מילתא שאט נגור וגירה
ולאזינן להתענות תוך אלן ימים
טובים דאמדי וצטלו וזאת להתענות
צבולן שאין צטעלע לחלאין: אכסי
יומא תמניא אסור משום חגא דשבויעא
קמא יומא דהם צבויעא דקהן יום
דשבויעא: וכה"ג מתרץ לקמן) ציום
דאמר צין לפניו צין לאחוריו אסור:
דלא למספד צבון וקא דריש לה כדדיי
כולי האי: צאלן שס חכס: ה"ג פי
אסורים ולאחוריו מותרין כ"י יוסף ולי
אסור אלא כר"מ דאמר לאחוריו אסור

היה ל"א, פ) (כ"ח) [ח"ח] קצטר ל' שלפני, ד'אילו משום כ"ח אל הור אסור אל כ"ט. ח"ה"א אסור אלא הימא תהיט חסר. ודרכתו בין דמוקיס ל"ח וי"ס למ"ח ל' למימר מריש ירחא דניסן משום כ"ח דאסור [לכ"ט] לאור שלפני, תיפוק ליה הוי אמר דברא כ"ח, תרין כל שלאמרי בתעניתא הוי בהספד מותר, כלומר, אלא דאמר ר' יוסי בין לפניו בין לאחריו אסור, לא אמר לאחריו אסור אלא לתעניתא, אבל בהספד מותר, ולכהי אפסדך מריש ירחא דניסן כ"ח שיחא כ"ט מוטל כל שני ימים טובים, בין כ"ח (כ"ח) [ל"ח], דלחיה דניסן עצמו אסור אלא אפי' בתענית וכ"ח בתענית. נפרש מותיחן של פ' לעיל, כל הורה הורה, כל הכותב במבולת תענית אל למספד, כלומר, אותם ימים שכותב הכותבים בנ"ח (שמותין) [שחורין] כל כל אסור ליה למספד וכו', לתעניתא, הוי אסור ל' בהספד ובתענית, הואיל התומר הרהב כתיבני עצמו אסור אפי' בהספד, לאחריו מותר בהספד ובתענית. וי"ס מריש הואיל מוטל [כל] כל שאסור אפי' בהספד, כתיבני משום בין לפניו בין בתענית אבל בהספד מותרין, בין לפניו בין לאחריו [מותרין] הואיל וקל כ"ח, ר' יוסי מחמיר מכ"ח, א"ע"ש שקל כ"ח, לפניו אסור ומתקצחון דר' אלמספד ביה, בין שחורין בתענית אסור. ח"ה"א אסור. עשכני נחזור פלחיתא כסדרה. תמנאמי מנעמי ירחא דניסן תהיט תעניתא חסרה, תרין, כלל אפסדך למימר מריש ירחא דניסן משום אסור ליה הוי דהמדי מילתא וכויל ליה, עשוק ותעשה נהי. דרכתא לה ל' למימר מריש ירחא דניסן משום אסור כ"ח באדר, תיפוק ליה דהוי רב הלכה כר' יוסי. דאמר דא' אל למספד בין לפניו בין לאחריו אסור. ושמואל אלא הלכה כר"מ. ח"ה"א יוסי, דסתם אסור דרימ אינו אסור אלא לפניו דר' יוסי אסור בין לפניו בין לאחריו. דל"א לתעניתא, דל"א לתעניתא, דקאמר

(א) נראה דל"ל דהוי ל' יום דנאסר ל' שלפניו וכו'. (ב) הדבר צ"ע דהרי צהדיא אמר הש"ס לעיל דכל שלפניו או לאחריו אינו אסור רק בתענית.

סדר תעניות כיצד פרק שני תענית

פרק שני תענית **יח.**

הלכו והפגינו. הפיגו לשון נהי ונעקה. אי שמים גרסינן פירוש שמים להקדש"ה היו עווקין למה יאמרו הגוים איה אליהם ולהם אמרו וכי לא אחידם אמתו וכו' **לא** נצרכה **אלא** צדוש מעובר. פירוש דעבריה לאדר שלא נראה הלכנה עד יום ל' והוי

אלא לאסור יום שלפניו ה"ג לא נצרכה אלא לאסור יום שלאחריו כמאן כרבי יוסי דאמר בין לפניו בין לאחריו אסור אי הכי בעשרים ותשעה נמי מאי איריא דהוי יומא דמקמי יומא דמיתוקם תמידא תיפוק ליה דה"ל יומא דבתר עשרין ותמניא ביה דתניא ⁽⁶⁾ בעשרים ותמני' ביה אתת בשורתא מטבת ליהודאי דלא יעידון מן אורייתא ⁽⁶⁾ שפעם אחת נגזרה גזירה על ישראל שלא יעסקו בתורה ושלא ימולו את בניהם ושיחללו שבתות מה עשה יהודה בן שמוע וחביריו הלכו ונמלו עצה ממטרוניתא אחת שכל גדולי רומי מצויין אצלה אמרה להם עמדו והפגינו בלילה הלכו והפגינו בלילה אמרו אי שמים לא אחים אנחנו לא בני אב אחד אנחנו לא בני אם אחת אנחנו מה נשתנינו מכל אומה ולשון שאתם גוזרין עלינו גזירות רעות ובטלים ואותו היום עשאוהו יו"ט אמר אביי לא נצרכה אלא לחדש מעובר רב אשי אמר אפילו תימא לחדש חסר ⁽⁷⁾ כל שלאחריו כתענית אסור בהספד מותר וזה הואיל ומוטל בין שני ימים טובים עשאוהו כיו"ט עצמו ואפילו בהספד נמי אסור אמר מר מתמניא ביה ועד סוף מועדא איתותב חגא דשבועיא דלא למיספד למה לי למימר מתמניא ביה לימא מתשעה ביה ותמניא גופיה אסור דה"ל יומא דאיתוקם ביה תמידא כיון דאילו מקלע (ליה) מילתא ובטליניה לשבעה תמניא גופיה אסור דה"ל יומא קמא דאיתותב ביה חגא דשבועיא השתא דאתית להכי עשרים ותשעה נמי כיון דאילו מיקלע מילתא ובטליניה לעשרים ותמניא עשרין ותשעה גופיה אסור דה"ל יומא דמקמי יומא דאיתוקם תמידא איתמר ר' חייא בר אסי אמר רב הלכה כר' יוסי ושמואל אמר הלכה כר' מאיר ומי אמר שמואל הכי התניתא רשב"ג אומר ומה תלמוד לומר להון

לך שהן אסורין לפניהן ולאחריהן מותרין ואמר שמואל
גמליאל מעיקרא סבר כיון דליכא תנא דמיקל כרבי
בי מאיר כיון דשמעיה לרבן שמעון ^(ב) דמיקל טפי
עון בן גמליאל וכן אמר באלו אמר רבי חייא בר
כרבי יוסי א"ל רבי חייא לבאלי אסברא לך ° כי אמר
סי אדלא להתענאה ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר
משנה ותנן ^(ג) * אע"פ שאמרו מקדימין ^(א) ולא מאחרין
מותרין

ואפילו אם אירע מילתא דבטלי אכתי הוא אסור ממניא גופיה משום יו"ט גופיה בטיל ואנא ליקום וליגזור קמיה יומא דליתוחב חגא ועיל לא נכרעה כו' להכי נקט בריש ירחא דאי מיקלע כו': **כרבי יוסי**. ואחריו מומר: **מה ס"ל כהן כהן**. דלא להשתעא לה כהן ומקלמיהון **זור שמואל גרסי**: **הלכה כרבי שמעון** ^(א). דמדרבנן ניתו ולא ממרבינן **הסתעא**. דיימין הכהנים במגילת תענית דלא להשתעא לה פסחא כו' רבא אלול למספד אין הלכה כרבי יוסי ^(ב) [דאמר] לפניו ולאחריו **כדי**. דלפניו מיהא אסור כרבי יוסי: **מקדימין**. שקרא קודם זמנה:

לפניו בין לאחוריו אסור אך לא להסתעפה, לפניו אסורן לאחריו מותר. ושמואל אמר הלכה כרמיה דילה איה, דאי אסורן למיסר לפניו אסור לאחריו מותר, [ובאגא] לא אסתעפה, בי רמיה שמואל אמר הכרוב כרובן בעולם לא מגלילא אסורא לפניהו ולאחריהו מותרים. ומשנין שמואל סבר ליתא תנא דמילך טפי מנאנא סבך דרמיה דהוה ר' מאיר, ואמר הלכתא כחנא קמא, דמילך טפי, אמר הלכתא כרובן שמעון בן מגלילא. אמר בנאלי א"ר אבהו הלכה כר' יוסי. איני ודאמר ר' יוחנן הלכה כסמך משנה, ותן במסכת מנחות א"ר שמואל קרימין כרובין.

עין משפט
נר מצוה

לה א מיי פ"ב מהלכות
מגילה הלכה יג:

מוסף רע"י

בְּעֶשְׂרִים וְחֲמֵנָה בִּיהַ.
 חֲלָדִים קָרָה בְּמִנְהֵלָה תַּעֲנִית (ר"ה)
 (א.) שָׁלָה יַעֲרִידֹן וְרָהֵק
 אֲרִיִּיתָא. דְּלֹא יַעֲרֹרֵם נִמְקֵן
 עֲמֻלָּן מִן הַמְּרוֹס (ע"ס).
 וְהַפְּגִיזוּ. לַעֲקֹב בְּשִׁקֹּס
 וְיִזְכְּרוּתָם כְּדִי שִׁשְׁמֻעָה הָשִׁירִם
 וְיִתְחַמו עֲלֵיהֶם (ע"ס). א'
 שְׂמִי. לְחֹמֶר לִמְעַן קִצְרָה
 אֶהְיֶה כְּסֶחֶם מִשְׁבֵּה.
 רַבִּי הוּא סִידֵר הַמַּשָּׁנָה וְכִסְרָה
 דְּבִרִּי וְכֵן יִשְׁרֹו עֲשִׂינּוּ שִׁמּוֹר
 כִּי עַל הָאִירִשׁ שֶׁ אֲנִי אֹמֵר
 עֲלֵיהֶן כְּדִי שֶׁלֹּא יִהְיוּ שְׁנוּיִן מִפִּי
 יְחִיד וְנֶחְלֵין חֲלִילוּ שֶׁט מִפִּי
 הַמְּרוֹסִים וְיַעֲשֻׂה כְּמוֹתָן (בִּיצָה)
 (ב.)

רבינו חננאל

ושנינו, לאסור שלאחריו, כי
 יום דאמי ימים הללו כי
 לפניהם כי האחרים
 אסורין. אהי, רישא דהני
 מרמי ירח דניסן, וישא
 אלהי אתה דאש דאש אלהי
 לאסור יום כזה אלה, למה
 לה, תפוק אלה, וישא
 שלאחר כן בארז, ושמהו
 יום טוב משום (רכי) [רבין]
 שמדא שמדא ואתא שמדא
 בטבל ליהודא לאש דעיון כן
 ויהי, אבי, לא
 ונצרכו לו ואלא אם ידומן
 להלכתער יהיה יום אסור
 בו משום שהיה יום יחא כ"ח
 ר"ו, ל' נמי דיהא כ"ח
 ממשוה שהוה יום דמקמ'
 וינא אדחתיה יום תמיד.
 ואקשינן נמי, למה ל' למימ'
 מתמנאיניסן בייסן הימים טובים
 אדחתיה ואתא
 ושביעא, תפוק אלה הוה
 ליהל כן הימים טובים
 ואדחתיה ביה תמיד. ושנינו
 אלה צריכא אלה אד הוה ריהב
 ורבנן ובלי להני יומי דקצבו
 משום תמידא, אלה, למה
 בשביל מתיבוי אלה י' יום, ויום
 אסור ככלל יומא אדחתיה
 אלה צריכא דשביעא. השא
 אדחתיה ביה כן נמי אד
 מקלעטא (בלל) [כול].

וְשִׁבְעִיָּה. מִפְּרֹשׁ כִּבְנוֹת
 בְּפִיכּוּר בִּן, שֶׁמִּשְׁמַעֲלֵא אִתּוֹ,
 וְהָיָה הֵכָּה כֹּהֵל אֲדוֹמִים,
 וְהָיוּ הָיוּ שְׁלֹשׁ הַצְּדוּקִים
 וְאֲדוֹמִים יָחִיד מִתְּנֻבָּה וְכִבְּשׁ
 הָיוּ, דָּהוּ דְרִישׁ אֵת וְכִבְּשׁ
 תִּשְׁתַּחֲוֶה לְשׁוֹן יָחִיד, וְאֲדוֹמִי
 (תַּלְמוּד) אֶת קֶרֶבֶת וְהָיָה
 שִׁיחָו שִׁיחָו בָּאֵן
 מִתְּנֻבָּה לְשִׁיחָו, דְּהוּ
 וְכִבְּשׁ. תִּקְנוּמִי וְכִבְּשׁ
 רְבוּתוֹ שֶׁלָּא יִהְיֶה תִּמְדִּי בָּא
 אֶלָּא שֶׁמִּבְּרִיךְ אֶת הָעוֹלָם
 וְהָיָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה כִּבְּשׁ
 חֲלָה אֶלֶּא אֲחֵר שֶׁבָּה,
 וְאֲדוֹרָה וְכִבְּשׁ וְהָיָה
 וְהָיָה וְהָיָה לִישׁוֹן שֶׁלֹּא
 (ה) מִפְּרֹשׁ יֵשׁ וְכִבְּשׁ שֶׁלֹּא
 שׁוּב לִשׁוֹן פֶּסֶח. וְכִבְּשׁ שֶׁלֹּא
 שֶׁלֹּא דְּרִישׁ תִּקְנוּמִי וְכִבְּשׁ
 חֲמִימִים, שְׁמֵאֵת אֲדוֹמִים
 וְכִבְּשׁ כִּמְיָ אֲדוֹמִי
 צוּרִיָּה. רַב אֲמַר חֲלָה כִּבְּשׁ
 וְכִבְּשׁ, וְכִבְּשׁ חֲלָה כִּבְּשׁ
 וְכִבְּשׁ יֵשׁ לֹא מִפְּרֹשׁ, כִּבְּשׁ
 כִּבְּשׁ וְכִבְּשׁ מֵאִיר, וְכִבְּשׁ
 שֶׁלֹּא קֶרֶבֶת אֲדוֹמִי מוֹתֵר, אִינִי
 פִּנְיָה וְכִבְּשׁ לְמִיכָאֵל, וְכִבְּשׁ
 הָיוּ כִבְּשׁ שֶׁמִּשְׁמַעֲלֵא אִתּוֹ
 וְכִבְּשׁ חֲלָה לְפִינֵי אֲדוֹמִי,
 לִישׁוֹן וְכִבְּשׁ אֲדוֹמִי